

„GOD ZEGENE NOORWEGEN”

„Mit liv eg gjev med hugheilt mot, alt det, som heiter mit.”

Anders Hovden

(Mijn leven en alles wat van mij is, schonk ik met onverrikbaren moed.)

De titel van deze kleine impressie over Noorwegen — het onverge-lijkelijke land, dat ik, vooral van- daag, als mijn tweede vaderland be- schouw — is de beginregel van een van de vele prachtige nationale liederen, die de Noren maar voor het zeggen en het zingen hebben.

Ik herinner mij, als was het gister ge- beurd, dat ik met mijn vriend Hjalmar Nurheim, nu twee jaren geleden, van een feestavond in Bergen naar huis reed, naar het dorp, waar hij woonde en waar ik een maand logeerde. Het was Juni en het was nacht. Wij moesten ruim 90 K.M. afleggen, om thuis te komen. Toen we halverwege waren, werd de slaap ons te machtig. Voor mij was dat niet erg, maar voor Hjalmar wel, want die chauffeerde. En toen — om zich tegen den slaap te wapenen en te verzetten — begon hij te zingen. En een van de liederen die hij zong, begon met den regel „God zegene Noorwegen.” Onze auto was open en het was een bijna windstille nacht. En behalve het eentonig ruischen van de duizenden ber- ken in het bergland en dat van de watervallen was er geen geluid dan dat hooge, krachtige zingen. Van al de an- dere liederen, die hij zong, herinner ik mij niet veel meer, dan behalve natuur- lijk het volkslied „Ja, vi elsker dette landet” („Ja, wij hebben dat land lief”), waarvan de groote Björnson de woorden schreef. Maar het „God zegene Noorwegen” bewoog mij in hooge mate met een vreemde, diepe ontroering.

De lezers van Timotheüs moeten het mij maar vergeven, wanneer ik op wat ik hier schrijf, een zóó persoonlijk ac- cent leg, maar ik heb aan dit geteisterde land zooveel te danken, zooveel rijkdom, zooveel rust, zooveel heerlijk en zooveel — ik moét dat zeggen — vrede.

En ik kán niet onderdrukken de pijn, die het mij doet, dat hetzelfde nachte- lijke landschap, bij Bergen, nú vervuld is van het geschutsgedreun, van brand- lucht, van schreien. En tóch: God zegene Noorwegen. Ik weet wel: U, die dit leest, bent allen verbijsterd geweest, toen de radio 's morgens v-eg het bericht door- gaf, dat een zeker land de bescherming van Noorwegen op zich had genomen tegen de eventuele aanvallen van een zeker ander land. Maar wie Noorwegen kent, wie daar, als ik, jaren achtereen gastvrijheid genoot, het volk kent en de taal spreekt, dien moet het bij dat ont- stellende bericht wel vreemd te moede zijn geweest.

Ik wil er voor uitkomen, dat ik mijn vuist heb gebald en dat de tranen mij in de oogen schoten en dat ik dit wou en dát.

Want Noorwegen hééft die bescherming

Type van de Noorsche vrouw in Hardanger, in West-Noorwegen; fier, open en gul.

niet gewild. Die is het opgedrongen. En als het niet accepteerde, zou men het leeren. God zij dank, de Noor, die reus naar hart en lijf, hééft zich verzet. En hij verzet zich nóg. En hij zal zich blij- ven verzetten.

Want wát men hem verwijten kan: zorgeloosheid waar het de verdediging van zijn grenzen betrof, ongeloof in een eventuele agressie van één kant of van een anderen, — voor zijn vrijheid staat hij scherp, voor zijn onafhankelijkheid als een muur.

Raakt men z'n land, z'n bergen, z'n bos- schen, z'n fjorden, dan beledigt men dit volk diep.

Het is niet verwonderlijk, dat het zich

verweert tegen den vijand, ook niet, al is die honderd-, duizendvoudig sterker dan hij. Het is niet verwonderlijk. Het is natuurlijk. Wie het anders had ge- dacht, wéét niet van welke structuur de Noor is. Maar hij weet dat nu.

Zooals de koning van dit volk is, zóó is het volk. Als een Deutsche kogel langs hem suist, en in zijn nabijheid neerploft, bukt hij zich zwiingend, steekt het projectiel in z'n zak en merkt laconiek op: „ter herinnering.” Als twee duizend Noorsche nationaal-socialisten naar den invaller overloopen, zijn dát ver- raders en geen Noren meer. Tien dui- zend anderen zetten zich schrap en schieten.

Ze schieten, hoewel ze nog geen veer- tien dagen geleden niet vermoeden kon- den, dat dát noodig zou zijn.

April: ski-maand. Het witte landschap, als een laken uitgestreken, wemelend van ski-loopers, lachend, stoeiend, zin- gend. En nú: dreunende van geschuts- vuur, van ontploffingen. En nú: weme- lend wellicht van, ja óók van ski-loopers, maar patrouilles, den vinger aan den trekker, sidderend van drift, van harts- tocht, om den rustverstoorder te ver- drijven. Oslo in April. Overdag fleurig van zon, van vertrekkende en thuis- komende skiërs, de restaurants overvol. Grand Hotel op de Karl Johans Gate middelpunt. Daar kon men Oslo vinden, zittend, flaneerend. En 's avonds: licht van sneeuw, van maan en lampen.

Blom, het kunstenaarscentrum. En nú: duister, beangst, verbeterd. Het vorige jaar in den Paaschtijd, Noorwegens glo- rietijd, was ik daar, in Oslo, in Høne- foss, — waarvan ik juist verneem, dat het bezet werd, — in Bergen. Het was op den Goeden Vrijdag, Italië „nam” Alba- nië. „Ga maar gauw naar Holland.” schertsten mijn Noorsche vrienden. „Hitler zal het pakken.” Ik hoefde daarop niet te antwoorden: „Pas maar op je eigen grond,” want nòch bij hen, nòch bij mij kwam zóó'n gedachte op.

De kracht van het land

Noorwegen en een inval. Niemand, die aan zooiets geloofde. Men beroemde zich op de veilige ligging. Had de vorige oorlog dat niet bewezen?

„Als hij komt, dan weet je waar hij je niet pakken kan.” En ze bedoelden: hier, bij ons, in de bergen, bij ons aan de oevers van de diepe, vredige fjorden. Men moet mij het persoonlijke accent in dit artikel niet euvel duiden, maar ik ben bezig met het lot van mijn vrienden in Oslo, Drontheim, in Stavanger en in Bergen. En hovenal met dat van mijn vrienden in Norheimsund, dat kleine, bloeiende dorp, ergens in een bocht van de beroemde Hardangerfjord.

Wat is er geworden van Hjalmar, dien optimist, dien bewonderaar van zijn bergen en zijn bosschen; van Kåre Luth Hansen, dien trouwen kameraad, die mij overal heen sleepte, waar zijn land op z'n grootst en z'n geweldigst was en mij 's avonds opnam in z'n warm familieleven; van Olav Sandven, dien jongen geweldenaar op de smalle latten, kampioen-ski-springer van de Hardanger? En wat van de blonde Borghild, die schaterde als ik een tuimel maakte in de hooge, rulle sneeuw? En wat van Sigrid en Solveig en de kleine, bedeesde Karin?

Zijn de ski-hutten, verdoken achter een witten heuvel, in Duitse handen? Zijn het verraderlijke uitvalsposten geworden? Schroeit het geweervuur de den- nen? Heeft het sneeuwveld roode sporen?

„God zegene Noorwegen.” De mannen kreunen het. De vrouwen snikken het. Maar toch, en toch voortdurend en voor altijd: „Gód zegene Noorwegen.” Want een Noor is fier. Hij láát zich niet verdrukken. Hij láát zich z'n uitgestrekheden niet ontnemen. Z'n cultuur niet en z'n kunst nóóit. Solveigs lied van den grooten Grieg is er niet van den hemel. En het sterkste woord van Ibsen, van Bjørnson, van Hamsun en Sigrid Undset plant zich voort, óver het dreunen der kanonnen heen.

Toen Fridtjof Nansen, Noorwegens

groote zoon, in 1882 terugkeerde van zijn eerste reis naar de Noordelijke IJszee, gaf hij den matrozen, met wie hij had gevaren, dit afscheidsattest:

„Wat zijn deze Noorsche jongens van het goede slag in den grond goedmoedig en vriendelijk. Als je met ze geleefd hebt in weer en wind, dan weet je wat voor een warm hart er onder die blauwe truien klopt. Opperofferender kameraden vind je nergens. Als het noodig is, trekken ze hun hemd voor je uit en ze wagen hun leven met plezier, als je in gevaar verkeert.”

En Nansen kon het weten. Wat op dit smartelijke uur koning Haakon is voor het Noorsche volk, dat was in 1905, het jaar van Noorwegens onafhankelijkheid, de groote Poolvorscher Nansen. Droevig te bedenken, dat Noorwegen, dat in Nansen na den wereldoorlog zoo onnoemelijk veel deed, om het leed van dien oorlog te verzachten, thans ten prooi valt aan eenzelfde verwoesting.

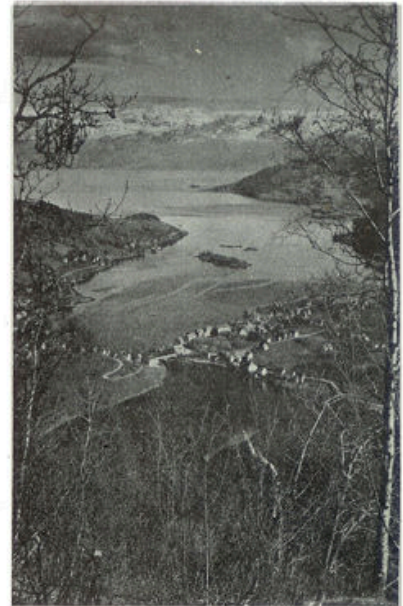
In zijn dagboek van Juni 1916 schreef deze Nansen:

„Ik ben hoog in Rondane. Naar alle kanten heb ik een wijd uitzicht. Beneden in de diepte bruist de stroom van menschen. . . . zij is zoo ver van hier. Men kan vrij ademen en er heerscht rust voor het oog en den geest. Maar er doemen andere beelden voor mij op. . . . van nog verder weg.

Het worden vestingen — loopgraven — bergen van rottend menschevleesch. Nee, nee, aan dat ontzettende daarginds kan men niet ontkomen, zelfs hier niet, nooit laat het je met rust.

In en tusschen alles hoort men het gemmer van millioenen vrouwen, die alles verloren hebben. . . . vriend, echtgenoot. Men ziet wanhopige moeders, die hun zoons zoeken. . . . grijze, neergebogen vaders die naar de hoop van hun geslacht uitkijken.

Het volk van Europa „de dragers der beschaving” eten elkaar op, vertrappen hun cultuur en maken van Europa een groote ruïne. . . . en wie heeft er voordeel bij?

Norheimsund, de parel van de Hardangerfjord, nu waarschijnlijk in Duitse handen.

En om wat vechten ze? Om macht, alleen maar om macht. Een beschaving, die *macht* als hoogste doel der volkeren stelt, kan de menscheid niet vooruit brengen, maar moet tenslotte tot den ondergang voeren.”

Hoe adembenemend actueel zijn deze woorden van den grooten Noor, die na dien oorlog door den Volkenbond werd geroepen, om als Samaritaan te dienen in het spóór van dien oorlog.

In 1916 werden ze uitgesproken. En nu, in 1940, zijn ze nog niet verbleekt, doch even versch en even waarachtig.

Weer branden de landen. Maar vanaf de hoogvlakte van Rondane in het vrije Noorsche land ziet thans geen man neer op het gewoel van den strijd buiten zijn bereik.

Die man, die torenhooge Noor, van wien bij zijn sterven werd gezegd: „Noorwegen hat ihn geboren — die Welt hat ihn verloren,” is dood.

En op die hoogvlakte van Rondane wordt nu zelf gestreden.

Vestingen, loopgraven liggen dáár.

En om wat vecht men? Om macht; maar niet alléén om macht.

Als Nansen de oogen kon opslaan en om zich heen zien op de hoogvlakte van Rondane, kon hij ze ook gerust weer sluiten.

Want aan één zijde wórdt *niet* gestreden om macht en om macht alleen. Zijn volk strijdt voor de vrijheid, voor de cultuur, voor zijn geliefd Noorwegen.

Het Noorsche volk heeft zijn wapens; het heeft zijn verdediging in z'n natuur, z'n bergen, z'n bosschen, z'n bochtige fjorden. Het heeft méér: het heeft z'n adel, z'n fierheid, z'n moed. Het heeft nóg meer. Het heeft z'n onverwrikbaar geloof in de zekerheid, dat God het zal zegenen.

„God zegene Noorwegen.”

15 April '40

BERT BAKKER

Een van de prachtige fjorden